

Doctor of Philosophy in Social Sciences Association
Ramkhamhaeng University

การพัฒนาระบบพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง DEVELOPMENTS OF CRIMINAL TRIAL PROCEDURE FOR PERSON HOLDING POLITICAL POSITION

สุกิจ พุนศรีเกษม¹ สุขสมัย สุทธิบัติ²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เปรียบเทียบกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาทั่วไปของศาลยุติธรรมและกระบวนการพิจารณาคดีของศาลต่างประเทศโดยวิธีค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเอกสารจากตำรา บทความของนักวิชาการและข้อมูลการวิจัยคุณภาพผ่านเทคนิควิธีการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วยผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นักวิชาการ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากการศึกษา พบว่า การพัฒนาระบบพิจารณาคดีอาญาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลอุทธรณ์เป็นผู้พิจารณา หากคู่ความไม่พอใจคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ไม่ว่าอัยการ หรือทนายความสามารถอุทธรณ์ได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย โดยกำหนดให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่ศาลอุทธรณ์ส่งสำนวนไปยังศาลฎีกา

การให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจชี้มูลความผิดเป็นการไม่สมควร ควรให้อำนาจเพียงแสดงความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องไปยังอัยการสูงสุดเป็นผู้พิจารณา และคำสั่งของอัยการสูงสุดให้ถือเป็นที่สุด หากคู่ความไม่พอใจคำสั่งของอัยการสูงสุด ควรให้สิทธิแก่คู่ความนำคดีไปฟ้องต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ด้วยตนเองและไม่ควรให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจฟ้องคดีด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดีควรเพิ่มเป็น 15 คน และไม่ควรตัดสินคดีด้วยเสียงข้างมาก เช่น องค์คณะออกเสียง 5 กับ 4 ควรตัดสินชี้ขาดโดยใช้เสียงสองในสาม เป็นการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาได้อย่างแท้จริงอันเป็นไปตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กระบวนการพิจารณาคดีอาญา ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

¹ นักศึกษาโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² รองศาสตราจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

This research study the objective researchers aimed to investigate. The criminal case of the incumbent political movement compared to the general criminal courts and judicial processes overseas by way of textbooks, research papers, research articles, academic and research quality through technical research methods. depth interviews include judges, prosecutors, lawyers, academics and the Commission Against Corruption of 32 people.

Development of criminal proceedings of the Supreme Court's Criminal Division for Holders of Political Positions require a legislative amendment to the Criminal Division of the incumbent political appeal is considered. If a judgment is not satisfied that the prosecutor or attorney can appeal to both the facts and law. The Supreme Court is scheduled to consider within 60 days to submit the appeal to the Supreme Court. Not appropriate for the Commission Against Corruption of an independent constitutional authority Chee fault. Power should only comment on what the charges should not be filed to the prosecutor or the Attorney General of the order shall be final. If the parties are not satisfied with the order of the Attorney General. It should give the parties the right to bring the case before a lawsuit with the Court of Appeal Criminal Division for Holders of Political Positions on their own and should not be given the anti-corruption commission has the power to prosecute self. And the board should be 15 and should not decide cases by majority of such quorum for voting 5 to 4 should be ruled by a two-thirds the administration of justice to the accused was truly a master. Rule (The Rule of Law) for the Protection of Human Rights accepted the general. It will lead to the development of criminal proceedings of the incumbent political sustainability.

Keywords: Criminal trial procedure, Person holding political position

ความเป็นมาและความสำคัญทางปัญหา

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จัดตั้งขึ้นครั้งแรก ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ครอบคลุมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด และยังรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกด้วย และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้บัญญัติไว้ในหมวด 10 ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ส่วนที่ 2 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่วนที่ 3 การถอดถอนจากตำแหน่ง และส่วนที่ 4 การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง บทบัญญัติทั้ง 4 ส่วนนี้ ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่อ่อนเข้ารับตำแหน่ง ระหว่างการดำรงตำแหน่ง และหลังจากพ้นจากตำแหน่ง และได้กำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา การพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการพิจารณาเพียงชั้นเดียวก่อให้เกิดปัญหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีพิจารณาคดีอาญาทั่วไปกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการ

พิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของประเทศไทยและต่างประเทศ

4. เพื่อยกร่างกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

5. เพื่อประเมินร่างกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
นิยามศัพท์

ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของกระบวนการวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การเปรียบเทียบวิธีพิจารณาคดีอาญาทั่วไปกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการเปรียบเทียบกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของประเทศไทยและต่างประเทศอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศสและฟิลิปปินส์

การยกร่างกฎหมาย หมายถึงการยกร่างเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การประเมิน หมายถึง การให้บุคคลต่างๆ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกระบวนการยุติธรรมได้ร่วมกันพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศ
2. ศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการดำเนินคดีและวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของไทย ตลอดจนทั้งรายงานกระบวนการพิจารณาและคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไทย

3. เปรียบเทียบขั้นตอนการดำเนินคดีและวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นธรรมมากขึ้น
2. ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนากฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
3. ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาได้รับความเป็นธรรม

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค หลักความเสมอภาค หมายความว่าหลักพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะได้รับการคุ้มครองก็ต่อเมื่อบุคคลสามารถนำสิทธิต่างๆ ได้รับการบัญญัติคุ้มครองแก่บุคคลนั้นได้อย่างเท่าเทียมกัน และหลักความเสมอภาคนั้นยังถือได้ว่าเป็นหลักพื้นฐานของประชาธิปไตย หลักความเสมอภาคทำให้การใช้เสรีภาพเป็นไปอย่างทั่วถึง ความเสมอภาคจึงเป็นฐานของเสรีภาพ และเป็นหลักประกันในการทำให้เสรีภาพเกิดขึ้นอย่างจริงจัง (เมฆยา จิระวงศ์, 2549, หน้า 19)

2. หลักนิติธรรม (rule of law) ธาณินทร์ กรัยวิเชียร (2552) ให้ความหมาย หลักนิติธรรม

Rule of law ดังนี้ หลักแห่งกฎหมายที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และยอมรับนับถือสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ชนรัฐต้องอารักขาคุ้มครองมนุษย์ชนให้พ้นจากลัทธิทรราชหากมีข้อพิพาทใดๆ เกิดขึ้นไม่ว่าจะระหว่างรัฐและเอกชนหรือระหว่างเอกชนต่อเอกชน ศาลสถิตยุติธรรมเท่านั้นที่มีอำนาจอิสระเด็ดขาดในการตัดสินข้อพิพาทนั้นตามกฎหมายบ้านเมือง (ปิยะพล วัฒนกุล, 2552, หน้า 6)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้คำแปลของ “นิติธรรม” ไว้ว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย” เพลโต (Plato 429-348 B.C) นักปราชญ์ชาวกรีกผู้เคยเสนอว่า การปกครองที่ดีที่สุดคือการปกครองโดยราชาปราชญ์ (philosopher king) ซึ่งเป็นทั้งคนเก่งและคนดีมีคุณธรรมประจำใจ ปกครองบ้านเมืองด้วยความถูกต้องชอบธรรมแต่สุดท้ายแล้วเพลโตก็ไม่สามารถหาคนที่สมบูรณ์แบบพอที่จะเป็นราชาปราชญ์ได้ ในบั้นปลายชีวิตเพลโตจึงหันมาให้ความสำคัญกับ “กฎหมาย” โดยเสนอว่า กฎหมายเป็นสิ่งสูงสุดและการปกครองจะต้องดำเนินตามกฎหมาย หากสังคมสามารถสร้างระบบกฎหมายที่ดีและเป็นธรรมขึ้นมาให้คนประพฤติปฏิบัติตามได้ แม้แต่คนชั่วก็ยังมีทางทำความดีขึ้นมาได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต ความหมายของการทุจริตคอร์รัปชัน คำว่าโดยทุจริต ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(1) หมายถึง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2558ก) คำว่า ทุจริต หมายถึง การประพฤติชั่ว ถ้าความประพฤติชั่วทางการ เรียกว่า ทุจริต ถ้าเป็นความ

ประพจน์ชี้ทางวาจา เรียกว่า วาจาทุจริต ถ้าเป็น ความประพจน์ชี้ทางใจเรียกว่า มโนตุจริต เช่น ตุจริตในการสอบ คดโกง ตุจริตต่อหน้าที่ ไม่ซื่อตรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ตุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2558) อย่างไรก็ดีในพฤติการณ์ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามี ตำแหน่งหน้าที่ทั้งๆ ที่ตนมิได้มีตำแหน่งหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองและผู้อื่นคอร์รัปชัน (Corruption) มีรากศัพท์มาจาก ภาษาละตินว่า Corruptio เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีความหมายได้หลายแบบ คอร์รัปชันอาจจะถูกมองในความหมายที่แคบและต่างจากการโกง ยกยอกริดไถ การชู้ คอร์รัปชันเป็นการกระทำของคนสองฝ่ายที่หาผลประโยชน์ร่วมกันจากฝ่ายที่สาม (จารุวรรณ สุขุมลพพงษ์, 2556) การคอร์รัปชัน หมายถึง การทำความผิดต่อหน้าที่ราชการ ซึ่งเจ้าพนักงานเป็นผู้กระทำ เช่น การเรียกรับหรือยอมรับสินบน หรือการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริต หรือเข้ามามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น (อมร เลาหมื่นศรี, 2551, หน้า 8-9)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary Research) เป็นการค้นคว้าจากเอกสารตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการและข้อมูลเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งของไทยและต่างประเทศ

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-dept interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญด้านกฎหมาย เช่น ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม

ทนายความ พนักงานอัยการ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยใช้เป็นคำถามปลายเปิด

3. การร่างกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4. ประชุมกลุ่ม (focus group) เป็นการจัดให้บุคคลในส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในข้อกฎหมาย รวมถึงการร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์เสนอแนะ ตรวจสอบและเพิ่มเติมจาก In-dept interview ตลอดจนนำเสนอแนวคิดในการร่างกฎหมายที่เหมาะสมกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตลอดจนรับฟังความเห็นอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การพิจารณาคดีนั้นควรให้มีการพิจารณาคดีสองชั้นศาลขึ้นไปโดยเริ่มต้นจาก ศาลอุทธรณ์ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้มีผู้พิพากษาประจำแผนกในการพิจารณาคดี เพื่อเป็นประสิทธิภาพในการทำงานของผู้พิพากษาและได้เข้าถึงคดีได้อย่างเต็มที่ และให้สิ้นสุดที่ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้มีผู้พิพากษาประจำแผนก

2. ศาลไม่ควรยึดสำนวนการไต่สวนและรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณาคดีในการพิจารณาคดีในชั้นศาลสำนวนการไต่สวนและรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นแนวทางในการพิจารณา ไม่จำเป็นต้องเชื่อสำนวนการไต่สวนและรายงานของ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการการทุจริตแห่งชาติเสมอไป

3. การพิจารณาคดีในชั้นศาลนั้น ต้องใช้ระบบไต่สวน และระบบกล่าวหา ทั้งสองระบบจะเป็นระบบในการค้นหาความจริงที่มีความเป็นธรรม เพราะเป็นการแสวงหาความจริงร่วมกัน ทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่

4. องค์คณะในการพิพากษาคดีผู้พิพากษาจำนวน 9 คน ยังไม่เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวก และไม่ควรใช้เสียงข้างมาก องค์คณะผู้พิพากษา ควรมี 15 คน พิจารณาโดยเสียง 2 ใน 3 หรือหากยังคง 9 คนไว้ ก็ไม่ควรใช้เสียงข้างมาก ควรใช้เสียง 2 ใน 3

5. การอุทธรณ์นั้น ควรเปิดโอกาสให้จำเลยได้อย่างแท้จริง โดยไม่มีพยานหลักฐานใหม่ และสามารถอุทธรณ์ ได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ค้นพบกระบวนการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนี้

1. ปัญหาการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยศาลฎีกาเพียงศาลเดียวและคำพิพากษานั้นถึงที่สุด พบว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้บัญญัติ ห้ามมิให้ศาลอื่นรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้พิจารณาพิพากษา การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เสร็จสิ้นไปในศาลชั้นเดียวนั้นก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ต่อมาเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ได้เกิดรัฐประหาร คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สิ้นสุดลง

จึงได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 278 วรรคสาม กำหนดให้ ผู้ต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สามารถอุทธรณ์ แต่จะต้องมีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญอาจยื่นอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ได้ภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาอันเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม และเป็นภาพลวงตา แท้จริงนั้นอยากที่จะปฏิบัติได้

ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนากระบวนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นต้องมีการแก้กฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 14 (5) บัญญัติว่า บุคคลทุกคนที่ต้องคำพิพากษาลงโทษในความผิดทางอาญา ย่อมมีสิทธิให้ตุลาการระดับเหนือขึ้นไปพิจารณาทบทวนการลงโทษ และคำพิพากษา อย่างน้อยสองชั้นศาล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา

2. ปัญหาการให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยึดเอาสำนวนและรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลัก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 277 บัญญัติว่าในการพิจารณาคดีให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยึดสำนวน

และรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร นั้น

ผู้วิจัยเห็นว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นควรแก้กฎหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นเพียงผู้แสวงหาข้อเท็จจริง และมีความเห็นว่า มีพยานหลักฐานพอพ้องหรือไม่ เสนออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาสั่ง คำสั่งของอัยการสูงสุดให้ถือเป็นที่สุด ให้แก้ไขอำนาจศาลในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นที่ให้อัยการเป็นสำนวนหรือรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณาคดีนั้น เป็นเพียงแนวทางในการพิจารณาคดี ไม่จำเป็นต้องเชื้อสำนวนการไต่สวนและรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสมอไป และให้ทนายความหรืออัยการให้มีบทบาทแสวงหาข้อเท็จจริงเสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลชั่งน้ำหนักพยานโดยไม่ต้องให้คู่ความเสนอคำถามก่อนตามที่ป็นในปัจจุบัน การที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลยึดสำนวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณาคดีโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่นั้น ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีโอกาสพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้จึงเห็นสมควรแก้ไขเพื่อเป็นการถ่วงดุลกัน

3. ปัญหาองค์คณะในการพิจารณาคดี พบว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 มาตรา 13 กำหนดว่า เมื่อมีการยื่นฟ้องคดีต่อให้ประธานศาลฎีกาเรียกประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา เป็นองค์คณะเพื่อพิจารณาคดีดังกล่าว โดยเร็วแต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสิบสี่วันนับตั้งแต่ฟ้องคดี

ผู้พิพากษาคณะใดประสงค์จะขอถอนตัวจากการได้รับเลือกให้แถลงต่อที่ประชุมใหญ่ก่อนการลงคะแนนและให้ที่ประชุมใหญ่ลงมติจะให้มีการถอนหรือไม่ มติที่ประชุมใหญ่เป็นที่สุด การเลือกองค์คณะผู้พิพากษาแต่ละคดีให้ใช้วิธีการลงคะแนนลับให้ผู้พิพากษาคณะสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับ ให้ครบ 9 คน เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นองค์คณะสำหรับคดีนั้น ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับอันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับเกิน 9 คน ให้ประธานศาลฎีกาจับฉลากว่าผู้ใดจะได้รับเลือก

ผู้พิพากษาที่ได้รับเป็นองค์คณะผู้พิพากษามีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีจนกว่าจะสิ้นสุด อำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และในระหว่างการพิจารณาคดีนั้น ห้ามมิให้คำสั่งผู้พิพากษาผู้นั้นไปทำงานที่อื่นนอกศาลฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกสร้างขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2540 ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

(1) มูลแห่งคดีที่มีการกล่าวหา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นที่ ร่ำรวยผิดปกติ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย

อื่น (2) มูลแห่งคดีดังกล่าวที่มีการกล่าวบุคคลตาม (1) หรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ หรือผู้สนับสนุน ในการกระทำความผิดทางอาญา (3) คดีที่ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษาตามข้อกล่าวหาว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติร่ำรวยผิดปกติ ได้มีการกระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการ (4) คดีที่ร้องขอให้ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่กฎหมายบัญญัติตกเป็นของแผ่นดิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่น เช่น ความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 9 ว่าด้วยการขัดผลประโยชน์กันระหว่างส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนร่วม เช่น กรณีที่ดินรัชดา (คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ อม.1/2550) หรือความผิดตามพระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2542 มาตรา 13

องค์คณะผู้พิพากษาทั้ง 9 คนออกเสียงพร้อมกันเพื่อให้ได้เสียงข้างมากนั้นตามบทบัญญัติดังกล่าวให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนต้องทำหน้าที่เป็นประธานยังไม่มีสิทธิออกเสียงทันที จะต้องถามผู้พิพากษาอีก 8 คน จำเลยมีความผิดหรือไม่ หากผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่งมีความเห็นแย้ง เช่น ผู้พิพากษา 4 คน พิพากษาว่ามีความผิด และอีก 4 คน พิพากษาว่าไม่มีความผิด ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนจะต้องนำบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 184 มาบังคับใช้ โดยผู้พิพากษาจะต้องพิพากษาให้เป็นคุณแก่จำเลย

ในกรณีดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้บัญญัติถึงตัวการผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน แม้บุคคลนั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่เข้าไปเกี่ยวข้องกระทำผิดร่วมกัน อาจเป็น ตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนได้ความผิดหลักจะต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้กระทำผิดในตำแหน่งหน้าที่

ผู้วิจัยเห็นว่า หากยังคงที่จะใช้องค์คณะ 9 คนอยู่ ควรจะให้มีการออกเสียง 2 ใน 3 เช่น 6 ต่อ 3 หากไม่ใช้องค์คณะ 9 คน ควรจะเพิ่ม องค์คณะผู้พิพากษา เป็น 15 คน องค์คณะผู้พิพากษา 9 คน ยังไม่เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริงและตัดสินใจไม่ตัดสินโดยใช้เสียงข้างมากกึ่งหนึ่งนั้น 5 ต่อ 4 จะทำให้เป็นที่เคลือบแคลงสงสัยผู้พิพากษาใช้อำนาจตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่เหตุใดจึงไม่ตัดสินคดีให้เป็นไปตามหลักกฎหมายในการออกเสียงแล้วพิพากษาเสมอกัน จึงต้องด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 184 ซึ่งบัญญัติว่า ในการประชุมปรึกษาเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาข้าหลวงยุติธรรม หัวหน้าผู้พิพากษาในศาลนั้นหรือเจ้าของสำนวนเป็นประธาน ถามผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีแต่ละคน ให้ออกความเห็นทุกประเด็นที่วินิจฉัย ให้ประธานออกความเห็นสุดท้าย การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าในปัญหาใดมีความเห็นแย้งกันเป็นสองฝ่ายหรือเกินกว่าสองฝ่ายขึ้นไป จะหาเสียงข้างมากมิได้ให้ผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมาก ย่อมเห็นด้วยด้วยผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้าย

4. ระบบการพิจารณาในการค้นหาข้อเท็จจริง จากการศึกษาผู้วิจัยได้ข้อค้นพบว่า พระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 มาตรา 5 บัญญัติว่า วรรคสอง ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกพยานเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลภายนอกใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้อัยคำ ตลอดจนขอให้ศาลอื่น พนักงานสอบสวน หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายเพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรม ให้บุคคล คณะบุคคล หรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้ความร่วมมือในการดำเนินการใดๆตามที่ศาลขอหรือมอบหมาย การดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น จะใช้ระบบไต่สวนในการค้นหาข้อเท็จจริง การดำเนินคดีอาญาตามระบบนี้จะไม่แยกหน้าที่สอบสวน การฟ้องร้อง และหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาออกจากกัน การดำเนินคดีอาญาทั้งหมดตกอยู่ในมือของบุคคลหรือองค์กรเดียว คือของผู้พิพากษาหรือศาล ศาลต้องทำหน้าที่เป็นทั้งนายโจทก์และนายจำเลยเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรมตามรูปคดี ในระบบไต่สวน นั้น เป็นระบบที่มีกระบวนการพิจารณาคดีโดยมุ่งค้นหาความจริงในคดีเพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมและประโยชน์ของรัฐเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้อำนาจของรัฐเข้าแทรกแซงสิทธิของเอกชนได้ ซึ่ง ระบบไต่สวน นั้น ได้บัญญัติให้อำนาจศาลมีบทบาทในเชิงรุกเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง ในระบบกล่าวหา นั้นเป็นระบบที่ศาลมีหน้าที่แค่เพียง

การวินิจฉัยคดีความตามพยานและหลักฐานที่ฝ่ายโจทก์และจำเลยนำมาพิสูจน์ต่อศาล โดยศาลจะทำหน้าที่เป็นคนกลางเท่านั้น ไม่มีหน้าที่ค้นหาหรือสืบพยานเอง หรือถ้ามีก็เป็นส่วนน้อย

ผู้วิจัยเห็นว่า ในการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ศาลจะใช้ระบบไต่สวน ในการค้นหาความจริง ศาลจะทำหน้าที่เป็นฝ่ายโจทก์หรือเป็นฝ่ายอัยการในการซักถามพยานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย และจำเลยมีหน้าที่พิสูจน์หักล้างในสิ่งที่ศาลได้แสวงหาข้อเท็จจริงหรือนำสืบพยาน ดังนั้น ภาระพิสูจน์ความบริสุทธิ์จึงตกหนักแก่จำเลย ซึ่งในบางครั้งองค์คณะผู้พิพากษาศาลอาญาของจำเลยจนทำให้ไม่เป็นประโยชน์แก่จำเลย ฝ่ายจำเลยก็ต้องหาทางแก้ไขและซักถามพยานเข้าสู่แนวทางการต่อสู้คดีของตนเองให้ได้ ซึ่งการทำหน้าที่ของศาลในการค้นหาความจริงนั้น ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยได้อย่างแน่แท้ เพราะจำเลยไม่มีโอกาสในการต่อสู้คดี ไม่มีโอกาสหักล้างพยานของโจทก์ได้อย่างเต็มที่ การแต่งตั้งทนายความฝ่ายจำเลยเพื่อมาช่วยกันค้นหาความจริง ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ให้เหมาะสมกับการเป็นทนายความเพราะมีข้อจำกัดในการซักค้าน คือ จะต้องทำคำถามให้ศาลพิจารณาก่อน ก่อนที่จะทำการซักค้าน ส่วนศาลจะอนุญาตให้ถามหรือไม่อยู่ที่ดุลพินิจของศาล จะเห็นได้ว่าการให้อำนาจชี้ขาดทั้งกระบวนการอยู่ในดุลพินิจของศาล จึงทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีหลักประกันความมั่นใจว่าผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับโอกาสในการสู้คดีอย่างเต็มที่ซึ่งอาจเกิดให้เป็นที่ครหาว่าการพิจารณาและพิพากษานั้นมิได้เกิดจากความบริสุทธิ์ หรือมีอคติต่อผู้ถูกไต่สวนได้ง่ายและการที่ถือว่าผู้ถูกไต่สวน

เป็นกรรมในคดี ทำให้ผู้นั้นไม่มีโอกาสแก้ข้อกล่าวหา ดังนั้น การพิจารณาคดีจะต้องอยู่บนหลักความเสมอภาคอันเป็นพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะได้รับการคุ้มครอง สถานภาพหรือเงื่อนไขที่บุคคลได้รับการปฏิบัติอย่างเที่ยงธรรมตามบรรทัดฐานของความยุติธรรมที่ได้กำหนดขึ้นมา สิทธิของราษฎรที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน มีบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งในรัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยแทบทุกรัฐธรรมนูญของรัฐซึ่งรวมฝ่ายปกครองจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันและปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญที่แตกต่างกันออกไป

5. ปัญหาในการอุทธรณ์คำพิพากษา พบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 311 วรรคสาม กำหนดให้คำสั่งและคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นที่สุด โดยไม่สามารถอุทธรณ์ หรือ ตรวจสอบและทบทวนคำพิพากษาจากศาลที่สูงกว่า จากบทบัญญัติดังกล่าวสร้างความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลที่ถูกดำเนินคดีแก่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สามารถอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ หากมีพยานหลักฐานใหม่ ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ จะถือว่าที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเป็นศาลสูงกว่าศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ และพยานหลักฐานใหม่ที่ต้องเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะต้องเป็นผู้วินิจฉัยว่าเป็นพยานหลักฐานใหม่หรือไม่ ทั้งที่ที่

ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีได้เป็นผู้พิจารณาคดี จากการทบทวนวรรณกรรมก็พบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้คำสั่งและคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นที่สุดโดยไม่สามารถอุทธรณ์ไปยังศาลที่สูงกว่าได้ โดยเป็นการพิพากษาถึงที่สุดเพียงศาลเดียว ซึ่งการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวนี้ ไม่ได้ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหา อีกทั้งยังขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง(International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR เป็นสนธิสัญญาพหุภาคี ซึ่งสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรอง เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2509 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2519 สนธิสัญญานี้ให้คำมั่นสัญญาว่าภาคีจะเคารพสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของบุคคล ซึ่งรวมถึงสิทธิในชีวิต เสรีภาพในศาสนา เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการชุมนุม สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิในการได้รับการพิจารณาความอย่างยุติธรรม และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 278 วรรคสาม กำหนดให้ผู้ต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีสิทธิอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีพยานหลักฐานใหม่ ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ และในวรรคสี่ กำหนดให้หลักเกณฑ์ในการยื่นอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาให้เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกากำหนดในระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาล

ฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในกรณีมีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปเป็นสาระสำคัญ พ.ศ. 2551 ข้อ 3 วรรคสี่ พยานหลักฐานใหม่ หมายความว่า พยานหลักฐานที่ไม่เคยปรากฏในสำนวนคดีที่ผู้ต้องคำพิพากษาได้ยื่นอุทธรณ์ตามระเบียบนี้ แต่พยานหลักฐานใหม่นี้นับรวมถึงการกลับคำให้การของพยานในคดี ซึ่งเห็นได้ว่าการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง(International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR ใน ข้อ 14 (5) บัญญัติว่า บุคคลทุกคนที่ต้องคำพิพากษาลงโทษในความผิดทางอาญาย่อมมีสิทธิให้ตุลาการระดับเหนือขึ้นไปพิจารณาทบทวนการลงโทษและคำพิพากษาโดยเป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับต่อนานาชาติอารยะประเทศ แต่การแก้ไขกฎหมายให้มีการอุทธรณ์นั้นก็ยังมีข้อกังขาเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ว่าไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 278 วรรคสามและระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.2551 ข้อ 3 กำหนดว่าพยานหลักฐานใหม่หมายความว่า พยานหลักฐานที่ไม่เคยปรากฏอยู่ในสำนวนคดีที่ผู้ต้องคำพิพากษาได้ยื่นอุทธรณ์ตามระเบียบนี้ แต่ทั้งนี้พยานหลักฐานใหม่นี้นับรวมถึงการกลับคำให้การของพยานในคดี ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมากและอาจจะเป็นไปได้เลย อีกทั้งพยานหลักฐานที่ผู้ต้องคำพิพากษาเคยอ้างในบัญชีระบุพยานไว้แล้ว แต่ต้องคดีผู้พิพากษาไม่หยิบยกขึ้นมาได้สวน จึงไม่ใช่พยานหลักฐานใหม่ที่จะอ้างใน

การอุทธรณ์คำพิพากษาต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้เพราะเป็นพยานหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในสำนวน แต่ศาลมิได้หยิบยกนำมาได้สวน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากรณีเช่นนี้หาใช่เป็นการอุทธรณ์อย่างแท้จริง การอุทธรณ์นั้น คือการขอให้ศาลสูงกว่าตรวจสอบคำพิพากษาของศาลล่างทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและในปัญหาข้อกฎหมาย ว่ามีความบกพร่องหรือไม่ นำพยานหลักฐานมาใช้ถูกต้องหรือไม่ การตรวจสอบการพิจารณาคดีของศาลล่างที่นำไปสู่การพิพากษาที่ถูกต้อง ซึ่งบางครั้ง กฎหมายอาจกำหนดให้อุทธรณ์ได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย เช่น การโต้แย้งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่าง โดยอ้างเห็นผลว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่างผิดพลาดโดยใช้กฎหมายผิด หรือฟังข้อเท็จจริงผิดอย่างไร การระบุข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงจะต้องมิใช่เป็นการตั้งข้อกล่าวหาต่อศาล ดังนั้นการอุทธรณ์จึงไม่ใช่คำฟ้อง และการขอให้ศาลสูงเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่าง หากพิจารณาถึงพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 มาตรา 5(3) บัญญัติว่าคดีใดที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บุคคลใดต้องได้รับโทษในทางอาญาในคดีนั้นแล้ว อาจมีการร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นมาใหม่ (3) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดีซึ่งศาลได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดนั้น จะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด จะเห็นว่ากฎหมายรับรองสิทธิของจำเลยที่จะให้ศาลพิจารณาคดีของตนใหม่หากภายหลังได้ค้นพบ พยานหลักฐานใหม่ ซึ่งเป็นสาระสำคัญของคดีที่จะส่งผลให้จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ทั้งนี้พยานหลักฐานใหม่นี้นับรวมถึงการกลับคำให้การของพยานในคดี ผู้วิจัยเห็นว่า เงื่อนไขดังกล่าวนี้หาใช่

เป็นการอุทธรณ์คำพิพากษาอย่างแท้จริง หากแต่เป็นเรื่องของการรื้อฟื้นคดีใหม่ในคดีอาญา ซึ่งการอุทธรณ์คำพิพากษาที่แท้จริงนั้น จะต้องเป็นการทบทวนคำพิพากษา กล่าวคือ เป็นการพิจารณาตรวจสอบคำพิพากษาของศาลชั้นต้น โดยศาลสูงเพื่อตรวจสอบทบทวน แก้ไขในข้อผิดพลาด ข้อบกพร่องที่อาจปรากฏในคำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลสูงจะไม่รับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมอีกเป็นการจำกัดอำนาจหน้าที่ของศาลสูงที่จะไม่รับฟังข้อเท็จจริงนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในสำนวนคดี ซึ่งการพิจารณาคดีในลักษณะนี้จะต้องตรวจสอบจากสำนวนคดีของศาลชั้นต้นเป็นหลัก โดยฟังข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนของศาลชั้นต้น ตามความมุ่งหมายที่คำพิพากษาจะต้องมีความถูกต้องสมบูรณ์ (consideration for purpose of correction) การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 278 วรรค 3 บัญญัติให้มีการอุทธรณ์ หากพิจารณาถึงหลักวิชาแล้วย่อมไม่ใช่อุทธรณ์ เพราะการอุทธรณ์ต้องไม่มีพยานหลักฐานใหม่ การอุทธรณ์จะต้องใช้พยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนเท่านั้น ฉะนั้นการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็เพื่อให้การพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหลักประกันสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างน้อยสองชั้นศาลขึ้นไป และให้สอดคล้องกับกติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)

หากพิจารณาถึงคดีตัวอย่างที่เคยยื่นอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้วพบว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพยานบุคคลและพยานเอกสารที่เป็นพยานหลักฐานใหม่ และพยานหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในสำนวนคดีแล้ว แต่ศาลฎีกาไม่ได้หยิบยก

ขึ้นวินิจฉัยในคำพิพากษา ถือว่าเป็นพยานหลักฐานใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 278 วรรคสาม การที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในกรณีมีพยานหลักฐานใหม่หมายถึงพยานหลักฐานที่ยังไม่เคยปรากฏอยู่ในสำนวนคดี เป็นการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาจึงขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อแก้ไขการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว ผู้วิจัย จึงขอเสนอแนะแนวทางในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ให้มีสองชั้นศาลขึ้นไปเพื่อเป็นการถ่วงดุลกันโดยให้ตั้งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาในรูปแบบใหม่ คือ ให้ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากคู่ความไม่พอใจสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ โดยเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดุลพินิจให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนและก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาระดับกระบวนการพิจารณาทางอาญาของประเทศไทยอย่างสูงสุดในทางสากลทั่วไปอย่างแท้จริง

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ ในการค้นหาความจริง ในการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรยึดถือสำนวนการไต่สวนและรายงานของคณะกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นแนวทางในการพิจารณา ไม่จำเป็นต้องยึดถือสำนวนการไต่สวนและรายงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นหลักในการพิจารณาตามที่กฎหมายกำหนด และควรให้อัยการสูงสุดและทนายความมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริง ให้ศาลเป็นผู้ชี้แนะนักพยานหลักฐาน

3. ปัญหาองค์คณะในการใช้เสียงข้างมากควรให้เป็นสองในสาม หากเสียงข้างมากห้ำหั่นถือว่าเสียงข้างมากนั้นตกไป ต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลย

4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ควรจัดตั้งศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาของผู้

ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้นแทนศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทำหน้าที่พิพากษาคดีมาจากศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้คำพิพากษาดังกล่าวถูกทบทวนหรือตรวจสอบจากศาลที่สูงกว่าอย่างแท้จริงและตัดปัญหาการตีความคำว่า “ศาลที่สูงกว่า” (Higher Tribunal) ที่แตกต่างกันของนักกฎหมาย ทั้งเพื่อป้องกันมิให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 14(5)

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สุขุมลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2552). *หลักนิติธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ธนาพรส.
- ปิยะพล วัฒนกุล. (2552). *หลักนิติธรรมกับการตรากฎหมาย*. เอกสารวิชาการหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมชั้นสูงวิทยาลัยยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- เมษยา จิระวงศ์. (2549). *แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเกี่ยวกับความเสมอภาค*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- สมชาย กษิติประดิษฐ์. (2554). *สิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2558ก). *พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542*. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%bb43/%bb43-20-9999-update.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2558ข). *พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499*. ค้น เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law4/%bb06/%bb06-20-9999-update.pdf>
- อมร เลาหมนตรี. (2551). *กระบวนการยุติธรรมกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. เอกสารวิชาการหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมชั้นสูงวิทยาลัยยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลยุติธรรม.